

Europaparlamentarikers agerande:

En återspeglning av partiernas kampanjretorik?

Abstract

This study aims at describing if discrepancies can be found between the rhetoric in Swedish political parties' electoral campaigns to the European Parliament elections in 2004 and their representatives' actual behavior in the European Parliament and to develop plausible explanations to these possible discrepancies. The research method that is being used is content analysis, aiming to answer four research questions regarding the electoral campaigns to the European Parliament elections in 2004 and the behavior by the parties' representatives during the following term of office. The main findings are that some discrepancies can be found regarding which questions are raised most frequently in the electoral campaigns and in the European Parliament, but that no discrepancies can be found regarding the positions taken in questions in the electoral campaigns and in the European Parliament. The plausible explanations that are presented are that the parties raise certain questions in the campaigns with the purpose of maximizing the number of votes and then raise other questions in the European Parliament, that size of the party group matters and that the individuals representing the parties might effect the coherence between rhetoric and actual behavior.

Keywords: European Parliament, democratic deficit, European elections, electoral campaigns

Innehåll

1. INTRODUKTION.....	4
1.1. BAKGRUND.....	4
1.2. PROBLEM.....	6
2. TEORETISKT RAMVERK.....	7
2.1. DEFINITIONER.....	7
2.2. AVGRÄNSNINGAR.....	7
2.3. EU – ETT ELITDRIVET PROJEKT?.....	7
2.4. HYPOTES.....	10
2.5. TEORIER SOM TALAR EMOT HYPOTeseN.....	11
2.5.1. <i>Socialisation</i>	11
2.5.2. <i>Europaparlamentariker – medlemmar av nationella partier</i>	12
2.6. SYFTE.....	12
2.7. PRECISERADE FRÅGESTÄLLNINGAR.....	13
2.8. ANALYSMODELL.....	14
2.9. TIDIGARE FORSKNING.....	16
3. METOD OCH MATERIAL.....	18
3.1. DESIGN OCH VAL AV FALL.....	18
3.2. MATERIAL.....	19
3.3. METOD.....	20
4. RESULTAT.....	24
4.1. VALKAMPANJEN.....	24
4.1.1. <i>Socialdemokraterna</i>	24
4.1.2. <i>Folkpartiet</i>	26
4.1.3. <i>Vänsterpartiet</i>	28
4.1.4. <i>Moderaterna</i>	30
4.2. AGERANDE I EUROPAPARLAMENTET.....	32
4.2.1. <i>Socialdemokraterna</i>	32
4.2.2. <i>Folkpartiet</i>	33
4.2.3. <i>Vänsterpartiet</i>	35
4.2.4. <i>Moderaterna</i>	36
5. ANALYS.....	37
5.1. GENERELLA REFLEKTIONER.....	37
5.2. TÄNKBARA FÖRKLARINGAR.....	38
6. SLUTSATSER.....	42
REFERENSER.....	44

1. Introduktion

1.1. Bakgrund

Att Europeiska unionen lider av ett demokratiskt underskott är ett påstående som numera hörs allt oftare. Den vanligaste beskrivningen av detta demokratiska underskott härstammar från jämförelser med demokratiska system på nationell nivå och det är, något förenklat, bristen på inflytande och framförallt ansvarsutkrävande för medborgarna som är det stora problemet.¹

Det finns anledning att tro att det demokratiska underskott som EU lider av inte har uppstått av en slump, men de existerande tänkbara förklaringarna är många och varierande. En förklaring har att göra med att den europeiska integrationsprocessen från början var ett elitdrivet projekt, det vill säga en process som initierades och fördes framåt av såväl akademiska som politiska eliter. Vanliga medborgare lämnades utanför och hade därför varken insyn i eller kunskap om integrationsprocessen. Samtidigt har integrationsprocessen understötts av ett relativt generellt samförstånd bland politiska partier om att det varit lämpligt att hålla projektet utanför den allmänna politiska debatten, vilket innebär att projektet har avpolitiserats. Eliternas möjlighet att driva processen framåt har i sin tur byggt på stöd och förtroende från allmänheten. Allmänhetens stöd och förtroende har dock minskat och därmed har kraven på ökat inflytande och ansvarsutkrävande ökat.²

Idag finns det två huvudsakliga kanaler för inflytande för EU-medborgarna. Den första är att genom nationella val utse makthavarna i medlemsstaten och därmed också utse representanterna till EU:s mellanstatliga institutioner, Rådet och Europeiska rådet. Den andra kanalen innebär ett mer direkt inflytande och består av att genom europaparlamentsvalen utse vilka personer som ska sitta i Europaparlamentet.³ Eftersom Europaparlamentet är den enda direktvalda institutionen inom EU har en utökning av dess beslutsmakt varit ett av de mest framträdande medlen för att öka EU:s legitimitet.⁴

De bristande möjligheterna till inflytande och ansvarsutkrävande har till viss del att göra med att det saknas konkurrens om regeringsmakt inom EU. Eftersom det inte existerar någon EU-regering, så finns det heller inga möjligheter till konkurrens om regeringsmakten. Konkurrens

¹ Tallberg s. 196-197.

² Mair 2005 s. 11.

³ Mair 2007 s. 8.

⁴ Tallberg s. 198.

om regeringsmakt är en vital del i demokratiska politiska system och avsaknaden av den inom EU innebär ett demokratiskt problem.⁵

Frånvaron av politisk konkurrens är något som även kan härledas till avpolitiseringsen av EU-projektet, som beskrevs ovan.⁶ Denna avpolitiseringsen innebär att nationella politiska partiers inflytande över beslutsfattandet har minskat, i takt med att beslutsbefogenheter har överförts från medlemsstaterna till EU. När fler och fler politikområden beslutas på EU-nivå leder det till att effekterna av nationell politisk debatt inom dessa politikområden minskar på grund av att partiernas handlingsutrymme minskar. EU-institutioner som till exempel Europeiska centralbanken och Europol är inte folkvalda, men har likväl lagstiftande uppgifter som tidigare tillhörde de nationella folkvalda parlamenten och därmed partiernas representanter.⁷ Således har de nationella politiska partiernas roll minskat⁸ och till viss del ersatts av ej folkvalda experter.⁹

Att de politiska partierna på detta sätt förlorar inflytande och handlingsutrymme behöver dock inte vara en process som pågår av sig själv, utan påverkansmöjligheter för partierna. Tvärtom finns det de som menar att det handlar om en process som härstammar från medvetna val av politiska ledare inom partierna, det vill säga partiledningarna, som på detta sätt kan undgå de begränsningar som folket ibland utgör. Genom att överföra beslutsbefogenheter till EU kan dessa politiska ledare hänvisa till att de inte har några möjligheter att råda över besluten, när beslut som inte ligger i linje med folkets vilja ska fattas. På detta sätt ger de politiska ledarna sig själva ansvarsfrihet, samtidigt som de minskar de politiska kostnaderna, det vill säga antalet förlorade röster på grund av impopulära beslut.¹⁰ Om denna forskning stämmer och om det alltså rör sig om en medveten strategi så är en naturlig konsekvens att de politiska ledarna ger EU-frågor ett väldigt begränsat utrymme i valkampanjer, både till de nationella valen och till europaparlamentsvalen,¹¹ eftersom det skapas incitament för att undvika debatt i dessa frågor.¹²

⁵ Hix s. 68, 77-78.

⁶ Mair 2007 s. 7, Mair 2005 s. 13.

⁷ Mair 2005 s. 12-13.

⁸ Mair 2006 s. 9-10.

⁹ Ladrech s. 948.

¹⁰ Mair 2006 s. 15.

¹¹ Hix s. 70.

¹² Ladrech s. 948-949.

En angränsande aspekt av det demokratiska underskottet handlar om hur de nationella politiska partiernas representanter faktiskt agerar i Europaparlamentet. Om det nu är så att det är nationella frågor som debatteras i valkampanjerna, samtidigt som EU-frågor förs åt sidan, så finns det en uppenbar risk att det uppstår diskrepanser mellan vad som utlovats och vad som faktiskt kan göras i Europaparlamentet. Frågor som kan vara värda att ställa i detta avseende är: Agerar verkligen partiernas representanter på samma sätt som utlovats i valkampanjerna? Driver partiernas representanter de frågor som utlovats? Röstar partiernas representanter i enlighet med ställningstaganden som gjorts i valkampanjerna?

Eftersom ett av EU-medlemsstaternas främsta medel för att öka EU:s legitimitet har varit att öka Europaparlamentets befogenheter så spelar det en stor roll för det demokratiska underskottet hur de folkvalda representanterna faktiskt agerar. Om det är så att europaparlamentarikerna agerar på ett sätt som skiljer sig från valkampanjerna, innebär detta inte då att medborgarnas möjligheter till ett reellt inflytande förblir begränsade, trots att Europaparlamentets befogenheter ökar? Uppsatsens problem handlar därför om svenska politiska partiers representanters agerande i Europaparlamentet i förhållande till retoriken i valkampanjerna.

1.2. Problem

Förekommer det diskrepanser mellan svenska politiska partiers kampanjretorik inför europaparlamentsvalen och hur partiernas representanter faktiskt har agerat i Europaparlamentet och hur kan dessa diskrepanser i så fall förklaras?

2. Teoretiskt ramverk

2.1. Definitioner

Termerna *kampanjretorik*, *faktiskt agerande* och *diskrepans* behöver definieras närmare för att kunna operationaliseras.¹³ Det som avses i denna uppsats är, för det första, skillnader mellan ställningstaganden i viktiga frågor gällande EU-samarbetet i valkampanjerna och ställningstaganden i dessa frågor i Europaparlamentet. För det andra avses skillnader mellan frågor som respektive parti ansett varit viktigast under valkampanjerna och vilka frågor som sedan drivits i Europaparlamentet. Detta kan mätas genom att jämföra partiernas utsagor i valkampanjerna med frågor, resolutionsförslag, debattinlägg, yttranden, betänkanden och skriftliga förklaringar som framförts av partiernas representanter i Europaparlamentet.

2.2. Avgränsningar

De partier som kommer att ingå i undersökningen är vänsterpartiet, socialdemokraterna, folkpartiet och moderaterna. Vilka kriterier som ligger bakom valet av antal partier och vilka specifika partier som ska undersökas behandlas i metodavsnittet (se 3.1.).

Det val till Europaparlamentet, med efterföljande mandatperiod, som kommer att undersökas är 2004-2009. Beträffande den efterföljande mandatperioden kommer undersökningen att ta i beaktande arbetet i Europaparlamentet till och med 30 november 2008.

2.3. EU – ett elitdrivet projekt?

I detta avsnitt kommer jag att utveckla resonemangen som fördes i uppsatsens inledning om avsaknaden av debatt om EU-frågor och de politiska eliternas roll. Därefter kommer jag att ställa dessa resonemang mot Europaparlamentet för att på så sätt kunna utveckla en hypotes.

Avsaknaden av debatt om EU-frågor har berörts i tidigare forskning¹⁴, men förklaringarna till varför dessa frågor inte uppmärksammas skiljer sig åt. Hix menar att väljarna inte ser europaparlamentsvalen som ett europeiskt val utan snarare gör sina val baserat på hur partierna agerar nationellt.¹⁵ Därmed får europaparlamentsvalen en status som ett andra

¹³ Esaiasson m.fl. s. 59.

¹⁴ Se t.ex. Hix 2008 & Mair 2007.

¹⁵ Hix s. 79-80.

rangens nationella val. Hix menar att detta får konsekvenser för vilken politik som förs i valkampanjerna inför europaparlamentsvalen. Om väljarna enbart betraktar valen som en möjlighet att antingen straffa eller belöna partierna baserat på partiernas prestationer nationellt, så finns det anledning att tro att partierna anser att det inte lönar sig (i antal röster) att driva andra frågor än i de nationella valen.¹⁶

En angränsande, men något annorlunda förklaring till frånvaron av debatt om EU-frågor ges av Mair. Han menar att det finns två kanaler till inflytande för EU-medborgare. Först är det en indirekt kanal där medborgarna, genom att rösta i nationella val, utser regeringen som sedan representerar landet i EU:s mellanstatliga organ. Därefter är det en direkt kanal till inflytande, nämligen genom att rösta i europaparlamentsvalen och därigenom utse landets representanter till Europaparlamentet. Vidare menar Mair att det finns två huvudområden, eller dimensioner, där åsiktsskillnader kan uppstå rörande det europeiska samarbetet. Först är det vad Mair kallar för europeisering. Med detta menar Mair frågor om EU:s institutionella struktur, dess inverkan i medlemsstaterna och dess utbredning. I den andra dimensionen handlar frågorna inte om EU i sig utan mer om funktionella frågor som rör prioriteringar och resursfördelning och som ofta bottnar i ideologier och intressen.¹⁷

Frågor som rör europeisering är av mellanstatlig karaktär och således är de mest lämpade att diskuteras i EU:s mellanstatliga institutioner. De funktionella frågorna är ofta av överstatlig karaktär och därför mer lämpade att diskuteras i de överstatliga institutionerna, däribland Europaparlamentet. Det borde alltså vara så att inför de nationella valen så diskuteras frågor som rör europeisering och inför europaparlamentsvalen så diskuteras mer funktionella frågor. Så är dock inte fallet, enligt Mair. Istället är det tvärtom; inför de nationella valen diskuteras funktionella frågor och inför europaparlamentsvalen diskuteras frågor om europeisering. Om detta antagande stämmer får detta rimligtvis konsekvensen för europaparlamentarikerna att de frågor som drivs i valkampanjerna sedan inte *kan* drivas i Europaparlamentet eftersom det ligger utanför dess befogenheter.¹⁸

¹⁶ Hix s. 119.

¹⁷ Mair 2007 s. 8-10.

¹⁸ Ibid s. 11-12.

Detta resonemang utvecklar Mair ytterligare i artikeln *Popular Democracy and the European Union Polity*¹⁹. Han menar där att det är ett medvetet val av politiska eliter i medlemsstaterna, det vill säga politiska ledare och politiska partier, som ligger bakom strategin att debattera frågor i de forum där de inte kan påverkas. Anledningen är att de politiska eliterna på detta sätt motverkar de hinder som utgörs av medborgarnas intressen och därmed ger sig själva större handlingsfrihet.²⁰ Genom EU kan alltså nationella politiska eliter driva igenom frågor som de anser viktiga, men som annars skulle förhindras av landets medborgare. Mair menar att denna syn stämmer väl överens med ett av dagens stora dilemman för politiska partier i regeringsposition, nämligen att den politik som regeringar anser vara nödvändig inte stämmer överens med den politik som väljarna vill se. Detta kan få konsekvensen att den politik som förs för att vinna röster i val inte alltid är den bästa för att hantera situationer som uppstår i en regeringsposition.²¹

Aylott²² menar att beträffande vilka strategier som ett politiskt parti använder sig av kan partier i allmänhet sägas ha fyra huvudsakliga (och sammanhängande) mål, nämligen att inneha regeringsposition, att implementera sin politik, att vinna röster och att behålla partiet enat. Vidare menar han att vilka mål som anses viktigast skiljer sig åt mellan olika nivåer inom partierna. För de högsta nivåerna inom partierna, det vill säga partiledningen eller de politiska eliterna, kan målet att inneha regeringsposition sägas vara det viktigaste och därmed blir målen att vinna röster och behålla partiet enat överordnade målet att implementera sin politik.²³ Kopplat till resonemanget i föregående stycke så innebär de politiska eliternas prioritering av målet att inneha regeringsposition (kan likställas med att vinna så många mandat som möjligt i Europaparlamentet) en tänkbar förklaring till varför de politiska eliterna väljer att tona ner EU-frågor. En ytterligare aspekt är att EU-frågor tenderar att ha en splittrande effekt inom partierna och att det därför är gynnsamt för de politiska eliterna att tona ner dessa frågor.²⁴

Om detta resonemang stämmer och om det är möjligt att tillämpa på svenska politiska partier skulle det innebära att sannolikheten för diskrepanser mellan kampanjretorik och faktiskt

¹⁹ Mair 2005.

²⁰ Ibid s. 10.

²¹ Ibid 2005 s. 21-22.

²² Aylott.

²³ Ibid s. 442.

²⁴ Ibid s. 443, 446.

agerande ökar markant. I förhållande till undersökningen i den här uppsatsen skulle det innebära att svenska politiska partier medvetet väljer att tona ned EU-frågor i valkampanjerna till Europaparlamentet och istället driver samma frågor som i valkampanjerna till riksdagen, det vill säga frågor av nationell karaktär, eftersom de på så sätt har störst möjlighet att uppfylla målet att inneha regeringsposition genom att antalet röster maximeras.

Kopplat till Mairs resonemang om europeiseringsdimensionen och den funktionella dimensionen så skulle detta också kunna innebära att de svenska politiska partierna medvetet driver frågor som de senare inte har möjlighet att driva på plats i Europaparlamentet. Syftet med detta skulle i så fall vara att maximera antalet röster, för att sedan kunna driva igenom frågor som inte kan drivas på ett nationellt plan. Därmed förefaller det rimligt att anta att sannolikheten att diskrepanser förekommer är stor.

2.4. Hypotes

Mot denna teoretiska bakgrund står det klart att det finns belägg för att anta att diskrepanser mellan svenska politiska partiers kampanjretorik inför europaparlamentsvalen och hur partiernas representanter faktiskt har agerat i Europaparlamentet är sannolika. Det finns även vissa indikatorer som gör dessa diskrepanser mindre sannolika och jag återkommer till dessa indikatorer senare. Min bedömning är dock att indikatorerna för att diskrepanser är sannolika är fler till antalet och i viss mån även är mer precisa i förhållande till min undersökning. Därmed kan en hypotes formuleras:

Svenska politiska partiers kampanjretorik inför europaparlamentsvalet 2004 skiljer sig från hur dessa partiers representanter i Europaparlamentet faktiskt har agerat i Europaparlamentet under den efterföljande mandatperioden.

Hypotesen får stöd om det visar sig att diskrepanser existerar antingen i form av ställningstaganden i Europaparlamentet som avviker från ställningstaganden i valkampanjerna eller genom att de frågor som lyfts fram under valkampanjerna inte är de som drivs i Europaparlamentet. Eftersom uppsatsens problem handlar om *svenska politiska partier* så måste det vara genomgående att diskrepanser förekommer hos samtliga partier i undersökningen för att hypotesen ska stödjas. Om det inte går att finna sådana diskrepanser,

eller om de inte är genomgående för alla partier i undersökningen måste hypotesen istället falsifieras.²⁵

2.5. Teorier som talar emot hypotesen

Det finns, som sagt, indikatorer som minskar sannolikheten att finna diskrepanser. Jag redovisar här de två som jag finner starkast.

2.5.1. Socialisation

I boken *Becoming Europeans?*²⁶ undersöker Scully teorin om att personer som arbetar inom EU:s olika institutioner, genom socialisation tenderar att bli mer positivt inställda till EU både jämfört med personer i övrigt och jämfört med sig själva innan arbetet inom EU-institutionen började.²⁷ Denna teori menar att när personer från EU:s olika medlemsstater arbetar tillsammans i en miljö som skiljer sig från de olika medlemsstaterna kommer de att gemensamt utveckla en mer europeisk och positiv syn på EU. Detta leder i sin tur till att dessa personer ser det som sitt arbete att snarare representera EU gentemot sina hemländer än att representera sina hemländer gentemot EU.²⁸

Scully inriktar sin studie på europaparlamentarikerna och prövar huruvida teorin om att socialisation inom EU:s institutioner leder till en mer positiv inställning till EU är hållbar. De resultat han finner är att teorin inte kan styrkas i fallet med europaparlamentarikerna. Undersökningen visar istället att i frågor som rör EU och europeisk integration finns det inte några signifikanta skillnader mellan europaparlamentarikerna och de nationella motsvarigheterna.²⁹ I förhållande till den undersökning som ska göras i denna uppsats så innebär Scullys resultat att sannolikheten att finna diskrepanser mellan kampanjretorik och faktiskt agerande minskar. Scully redovisar dock bara resultat som gäller för europaparlamentarikerna generellt och gör t.ex. inte skillnad på partitillhörighet eller hemland. Undersökningen är också bredare i omfattning och handlar inte direkt om valkampanjer.

²⁵ Esaiasson m.fl. s. 23.

²⁶ Scully.

²⁷ Ibid s. 6.

²⁸ Ibid s. 46-49.

²⁹ Ibid s. 135-136.

2.5.2. Europaparlamentariker – medlemmar av nationella partier

Björn Lindberg menar i inledningen av sin avhandling, *Fit for European Democracy?*³⁰, att europaparlamentariker antas ha intressen av att agera i enlighet med de nationella partier som de är medlemmar av. Anledningarna till detta är både av politiskt intresse och av ett mer rationellt eget intresse. För det första har europaparlamentarikerna själva valt att ansluta sig till det nationella partiet och därmed bör de personliga politiska åsikterna stämma överens med partiets åsikter. För det andra har de flesta europaparlamentarikerna haft positioner inom partiet i hemlandet och därigenom socialiserats i linje med partiets åsikter. För det tredje är det det nationella partiet som avgör vilka kandidater som är valbara till Europaparlamentet och för att då ha möjligheter att bli omvalda ligger det i europaparlamentarikernas intresse att vara partiet till lags. För det fjärde är det även det nationella partiet som utser partiets positioner i hemlandet, så även om en europaparlamentariker inte strävar efter att bli omvald så ligger det i dennes intresse att agera i linje med partiet om ett återinträde på den nationella politiska scenen är det eftersträfvade.³¹

Om det är så att resonemanget om ovan nämnda incitament för europaparlamentarikerna stämmer på svenska partier innebär också detta att sannolikheten att finna diskrepanser mellan kampanjretorik och faktiskt agerande minskar. Det är troligare att en enskild europaparlamentariker inte agerar enligt vad som sagts i valkampanjen än att hela partiet agerar annorlunda. Om de beskrivna incitamenten föreligger, borde dock risken för att enskilda europaparlamentariker ska avvika från kampanjretoriken minska. Problemet med detta resonemang är dock att det naturligtvis kan vara så att även om europaparlamentarikerna agerar i enlighet med partiet i varje fråga, så kan diskrepanser uppstå om hela partiets agerande inte stämmer överens med dess kampanjretorik.

2.6. Syfte

Syftet med uppsatsen är att beskriva om det förekommer diskrepanser mellan vänsterpartiets, socialdemokraternas, folkpartiets och moderaternas kampanjretorik inför europaparlamentsvalet 2004 och hur partiernas representanter faktiskt har agerat i Europaparlamentet under den efterföljande mandatperioden, samt att utveckla tänkbara förklaringar till dessa eventuella diskrepanser. Jag avser alltså inte att ge några heltäckande

³⁰ Lindberg.

³¹ Ibid s. 31.

förklaringar till varför dessa diskrepanser eventuellt förekommer, utan snarare att ta fram ett antal rimliga förklaringshypoteser, som kan ligga till grund för vidare undersökningar. Om tydliga resultat framkommer kan de dock också ge en fingervisning om huruvida Europaparlamentets ökade befogenheter faktiskt leder till ett ökat reellt inflytande till medborgarna och därmed minskar EU:s demokratiska underskott.

Ämnet för uppsatsen är inomvetenskapligt relevant eftersom det saknas en tydlig beskrivning av huruvida svenska partiers kampanjretorik återspeglas av deras representanters agerande i Europaparlamentet och följaktligen också varför den eventuellt inte gör det. Ämnet är även utomvetenskapligt relevant eftersom EU ofta kritiseras för de bristande möjligheterna till inflytande för vanliga medborgare. Om då ett av medlen för att möjligheterna till inflytande ska öka åsidosätts genom att de folkvalda representanterna inte agerar enligt utsago, bidrar detta till att möjligheterna till inflytande förblir bristfälliga.

Enligt Shapiro ska forskning vara problemdriven och förutsättningslös och inte teori- eller metoddriven.³² Detta innebär i mitt fall att jag i uppsatsen inte kan ta för givet att de beskrivna diskrepanserna existerar. Det är av denna anledning jag först och främst måste undersöka huruvida diskrepanser förekommer. Först efter att ha gjort detta kan jag gå vidare och ta fram tänkbara förklaringar till varför de i så fall existerar. Det är av denna anledning som uppsatsens syfte utgörs av en kombination av en beskrivande del och en förklarande del³³.

2.7. Preciserade frågeställningar

För att kunna uppfylla uppsatsens syfte och för att kunna besvara uppsatsens problem är det nödvändigt att ställa upp ett antal preciserade frågeställningar. Tanken bakom detta tillvägagångssätt är att jag genom att besvara dessa preciserade frågeställningar ska kunna komma fram till ett resultat som besvarar uppsatsens problem. Följande preciserade frågeställningar ska besvaras:

1. Vilka ställningstaganden gjorde respektive parti i valkampanjerna till europaparlamentsvalet 2004?

³² Shapiro s. 598.

³³ Esaiasson m.fl. s. 37.

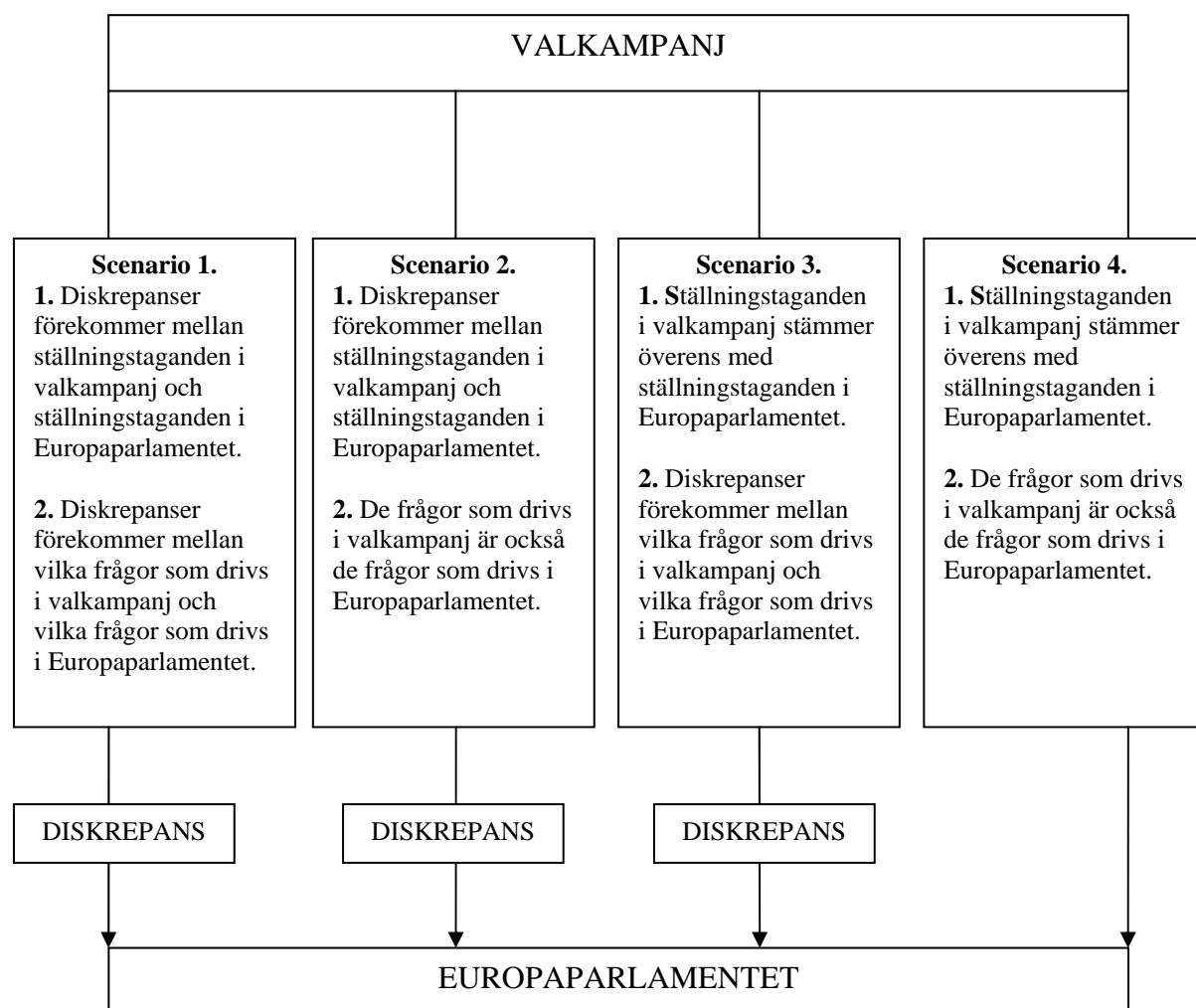
2. *Vilka frågor ansåg respektive parti vara viktigast i valkampanjerna till europaparlamentsvalet 2004?*
3. *Vilka frågor har respektive partis representanter i Europaparlamentet drivit under den efterföljande mandatperioden?*
4. *Skiljer sig de ställningstaganden som respektive partis representanter har gjort i Europaparlamentet under den efterföljande mandatperioden från de ställningstaganden som gjordes i valkampanjerna (i de frågor som undersöktes i fråga 1)?*

Valet av dessa frågeställningar motiveras med att samma sak ska undersökas i valkampanjerna som i det politiska arbetet i Europaparlamentet. Tanken är då att fråga 2 och fråga 3 undersöker samma sak, nämligen huruvida de frågor som anses viktigast i valkampanjerna även är de frågor som drivs i Europaparlamentet. Fråga 1 och fråga 4 är följaktligen tänkta att undersöka huruvida ställningstaganden som gjorts i valkampanjerna stämmer överens med ställningstaganden som gjorts i Europaparlamentet.

2.8. Analysmodell

Utifrån de fyra preciserade frågeställningarna är fyra olika utfall, eller scenarion, tänkbara för respektive parti. I tre av de fyra utfallen förekommer diskrepanser mellan partiernas kampanjretorik och deras faktiska agerande i Europaparlamentet. I det fjärde tänkbara utfallet föreligger en överensstämmelse mellan partiets kampanjretorik och dess faktiska agerande i Europaparlamentet. Detta innebär alltså att de tre första utfallen stödjer uppsatsens hypotes och att det fjärde utfallet leder till att hypotesen måste falsifieras. De fyra tänkbara utfallen beskrivs närmare nedan (se figur 2.1.).

Figur 2.1. Analysmodell.

Kommentar: De fyra möjliga utfallen i undersökningen benämns scenario 1-4. Scenario 1-3 innebär att det förekommer diskrepanser mellan partiernas kampanjretorik och deras agerande i Europaparlamentet. Scenario 4 innebär att sådana diskrepanser inte förekommer.

2.9. Tidigare forskning

Det finns en hel del forskning om europaparlamentarikernas röstningsbeteende och förhållandet mellan de nationella partierna och partigrupperna i Europaparlamentet. Ett exempel är ett projekt där Hix, Noury och Roland undersöker samtliga omröstningar med namnupprop i Europaparlamentet mellan åren 1979 och 2001. Totalt rör det sig om över 11 500 omröstningar.³⁴ Resultaten presenteras sedan i artikeln *Power to the Parties: Cohesion and Competition in the European Parliament, 1979-2001*.³⁵ Några exempel på de slutsatser som presenteras är att sammanhållningen inom partigrupperna har ökat samtidigt som sammanhållningen mellan partigrupperna har minskat, att ideologiska skillnader inom partigrupperna har en marginell negativ effekt på sammanhållningen inom gruppen och att nationell splittring i partigrupperna har större negativ effekt på sammanhållningen än vad ideologisk splittring har.

Ett annat exempel på näraliggande forskning är Lindbergs ovan nämnda avhandling, *Fit for European Democracy?*³⁶. Lindberg undersöker hur den höga sammanhållningen i partigrupperna i Europaparlamentet kan förklaras. Han presenterar två olika tänkbara scenarion, *partigruppdisciplinscenariot* och *det nationella partidisciplinscenariot*. Det första scenariot antar att ett centralt ledarskap existerar inom partigrupperna, som har möjlighet att med disciplinära medel framtvinga sammanhållning mellan nationella partidelegationer från olika länder. Det andra scenariot antar istället att det är de nationella partiernas delegationer som besitter de disciplinära medlen som krävs för att behålla sammanhållning mellan de nationella partidelegationernas individer. Sammanhållningen mellan de olika nationella partidelegationerna förklaras i detta scenario med frivilligt samarbete.³⁷ Resultatet av undersökningen är att partigruppdisciplinscenariot är det som ligger närmast verkligheten, men att inslag av båda scenarierna förekommer. Detta innebär att de enskilda europaparlamentarikernas röstningsbeteende till viss del kan förklaras av risken att bli straffad av främst partigruppens ledning, men även av det nationella partiet.³⁸

³⁴ Hix, Noury & Roland s. 209.

³⁵ Ibid.

³⁶ Lindberg.

³⁷ Ibid s. 68-69.

³⁸ Hix, Noury & Roland s. 231-232.

Beträffande avsaknaden av politisk opposition inom EU och avsaknaden av debatt om den europeiska integrationen finns det också en hel del forskning. I detta sammanhang måste ett antal artiklar av Peter Mair betonas. I *Political Opposition and the European Union*³⁹ behandlas anledningarna till och problemen med att det inte existerar någon opposition inom EU. I *Popular Democracy and the European Union Polity*⁴⁰ behandlas avpolitiseringsen av den europeiska integrationen och problemen med att EU utvecklats till ett politiskt system där representativ demokrati i vanlig mening inte är möjlig.

Sammanfattningsvis så finns det en hel del forskning som ligger nära ämnet för denna uppsats. Det finns dock inte tillräckligt mycket forskning på just svenska partiers representanters agerande i Europaparlamentet.

³⁹ Mair 2007.

⁴⁰ Mair 2005.

3. Metod och material

3.1. Design och val av fall

Jag har valt att använda mig av en komparativ forskningsdesign i denna uppsats. Inledningsvis används den komparativa designen för att kunna säga något generellt om huruvida diskrepanser mellan kampanjretorik och faktiskt agerande förekommer bland svenska partier. Genom att jämföra flera olika fall (av svenska partier), ska jag förhoppningsvis få fram generaliserbara resultat som rimligtvis kan appliceras på andra fall.⁴¹ Det rör sig alltså om en teoriprovande studie, i vilken hypotesen om att svenska politiska partiers kampanjretorik inför europaparlamentsvalen skiljer sig från deras faktiska agerande provas.⁴²

Skulle det visa sig att diskrepanser mellan kampanjretorik och faktiskt agerande förekommer bland svenska partier kommer den komparativa designen att användas för att utveckla rimliga förklaringar till varför dessa diskrepanser förekommer.

För att på bästa sätt kunna uttala mig om huruvida det föreligger diskrepanser mellan svenska partiers kampanjretorik och faktiska agerande i Europaparlamentet hade det varit att föredra en totalundersökning av alla svenska partier som finns representerade i Europaparlamentet. På så sätt skulle jag inte riskera att få validitetsproblem orsakade av urvalsfel. Urvalsfel kan leda till att resultaten från en undersökning blir missvisande och kan t.ex. gestaltas av att de fall som väljs ut väljs på grund av att de stödjer den antagna hypotesen.⁴³ En totalundersökning av alla svenska partier som är representerade i Europaparlamentet (åtta partier) skulle dock bli väldigt tidskrävande och därför skulle jag riskera att tvingas till en mer ytlig undersökning än om jag väljer få fall. För uppsatsens teoriutvecklande del skulle en ytlig undersökning innebära att inte tillräckligt mycket data kan samlas in för att kunna uttala sig om förklaringar.⁴⁴ Därför får jag använda mig av ett urval, där jag kan gå mer på djupet, trots riskerna för urvalsfel.

För att få ett så lämpligt urval som möjligt har jag ställt upp ett antal kriterier för urvalet, med syftet att få stor variation mellan analysenheterna, det vill säga partierna. Först ville jag ha

⁴¹ Esaiasson m.fl. s. 99-100.

⁴² Ibid. s. 100.

⁴³ George & Bennet s. 22-23.

⁴⁴ Esaiasson m.fl. s. 124-125.

både EU-positiva partier och EU-motståndarpartier. För det andra ville jag ha både stora och små partier.⁴⁵ För det tredje ville jag ha partier från både höger- och vänsterblocken. Slutligen ville jag *inte* att något av de undersökta partierna skulle tillhöra samma partigrupp i Europaparlamentet. Anledningen till att jag ville ha denna variation var först och främst för att kunna säga något generellt om svenska partier. Den andra anledningen var att en stor variation i oberoende variabler (EU-inställning, partistorlek etc.) skulle kunna möjliggöra framtagandet av tänkbara förklaringar som grund till nya hypoteser om den beroende variabeln (diskrepans mellan kampanjretorik och faktiskt agerande i Europaparlamentet).

Valen föll på *folkpartiet*, *vänsterpartiet*, *moderaterna* och *socialdemokraterna*. Folkpartiet och vänsterpartiet valdes eftersom de anser sig var de mest⁴⁶ respektive minst⁴⁷ EU-vänliga partierna. Folkpartiet och vänsterpartiet utgjorde även de små partierna i undersökningen (vardera två mandat vid mandatperiodens början).⁴⁸ Socialdemokraterna och moderaterna valdes eftersom det är de två partierna som har flest mandat i Europaparlamentet (fem respektive fyra mandat)⁴⁹ samt att de tillhör vänster- respektive högerblocket. Inget av de valda partierna tillhör heller samma partigrupp i Europaparlamentet.

Analysenheterna i undersökningen kan ses som respektive parti. Varje analysenhet kommer att ha två beståndsdelar. Den första är valkampanjen inför europaparlamentsvalet 2004. Den andra delen är europaparlamentarikernas agerande, betraktade som en aktör, under den efterföljande mandatperioden. Anledningen till att jag betraktar europaparlamentarikerna som en aktör per parti är att det är respektive partis samlade agerande i Europaparlamentet som ska jämföras med partiets retorik i valkampanjerna.

3.2. Material

I den del av uppsatsen där jag kommer att beskriva huruvida diskrepanser mellan kampanjretorik och praktik i Europaparlamentet förekommer, kommer materialet att bestå av två delar. Den första är det material som jag ska använda för att beskriva kampanjretoriken inför europaparlamentsvalet 2004. Där kommer att ingå material såsom valplattformar och

⁴⁵ För mandatfördelning mellan svenska partier i Europaparlamentet se till exempel.:

<http://www.val.se/val/ep2004/resultat/slutresultat/index.html>.

⁴⁶ Davidsson.

⁴⁷ Vänsterpartiet s.2-3, 6.

⁴⁸ Regeringskansliet.

⁴⁹ Ibid.

annat informationsmaterial från respektive parti. Det kampanjmaterial som kommer att användas ingår i samlingen *Val 2004 till Europaparlamentet*.⁵⁰ Anledningen till detta materialval är att jag ska kunna utröna vilka ställningstaganden som respektive parti gör i olika frågor och vilka frågor de anser vara viktigast inför valet. Jag skulle även kunna använda mig av t.ex. tidningsartiklar, men eftersom jag är ute efter frågor som partierna själva lyfter så är partiernas eget kampanjmaterial lämpligare.

Den andra delen av materialet består av material som beskriver hur europaparlamentarikerna agerar i Europaparlamentet. Där kommer jag att använda mig av samtliga frågor, resolutionsförslag, debattinlägg, yttranden, betänkanden och skriftliga förklaringar från respektive partirepresentant i Europaparlamentet, under perioden 1 juli 2004 till 30 november 2008.⁵¹ Denna del av materialet kommer jag sedan att jämföra med de ställningstaganden och utsagor som gjordes inför valen.

Det mest lämpliga materialet för att studera europaparlamentarikernas faktiska agerande hade varit att studera de omröstningar med namnupprop som ägt rum under perioden. Det hade då blivit tydligt vilka ställningstaganden som gjorts i olika frågor. Fördelen med omröstningsförteckningarna är att det rör sig om tusentals omröstningar under en mandatperiod och att det därför ger en rättvis bild av det faktiska agerandet.⁵² Det stora antalet omröstningar gör dock att det blir alltför omfattande för att kunna studeras inom ramen för den här uppsatsen och därför har detta material valts bort.

3.3. Metod

Beträffande valet av metod har jag bestämt mig för att använda mig av innehållsanalys. Jag kommer att genomföra två analyser för varje parti, en för kampanjretorik och en för faktiskt agerande i Europaparlamentet. Anledningen till att jag valt detta tillvägagångssätt är att jag kan jämföra resultaten från de två separata analyserna och därefter ska kunna uttala mig om diskrepanser förekommer eller ej.

Datainsamlingen som rör partiernas kampanjretorik inför europaparlamentsvalen delar jag in i två delar. Först vill jag ha reda på vilka frågor partierna ansett vara viktigast under

⁵⁰ Kungliga biblioteket.

⁵¹ Europaparlamentet.

⁵² Hix, Noury & Roland s. 215.

valkampanjerna. Därefter vill jag även ha reda på de fyra partiernas ställningstaganden i olika frågor som framhävts i valkampanjerna. För att ta reda på vilka frågor som framhävts i valkampanjerna och vilka av dessa frågor som partierna ansett vara viktigast kommer jag alltså att använda mig av en innehållsanalys.

För att genomföra den första innehållsanalysen har jag konstruerat ett schema (figur 3.1.), i vilket det ska framgå vilka frågor partierna ansett vara viktigast samt vilka ställningstaganden partierna gjort i ett antal frågor. För att kunna göra detta krävs det först och främst att jag genom att analysera relevant material redovisar de frågor som respektive parti framhäver i valkampanjerna. Relevant material är här informationsmaterial och valplattformar från respektive parti. Därefter kommer frekvensen av de redovisade frågorna att mätas, det vill säga hur många gånger respektive fråga förekommer i det relevanta materialet, för att på så sätt kunna utröna vilka frågor partierna ansett vara viktigast.

Därefter kommer partiernas ställningstagande i alla de redovisade frågorna att bedömas. Detta kommer med andra ord innebära att det är uttryck för idéer som ska mätas.⁵³ Eftersom det är uttryck för idéer som ska mätas kommer det med stor sannolikhet innebära att tolkningar behöver göras och därför är en manuell innehållsanalys lämplig.⁵⁴

Figur 3.1. Kodschema för innehållsanalys av partiernas valkampanjer.

Parti:	Frekvens	Ställningstagande
Fråga 1		
Fråga 2		
Fråga 3		
OSV.		

Kommentar: Kodschemat används för att besvara frågeställningarna 1 och 2, d.v.s. "Vilka ställningstaganden gör respektive parti i valkampanjerna till europaparlamentsvalet 2004?" och "Vilka frågor anser respektive parti vara viktigast i valkampanjerna till europaparlamentsvalet 2004?".

Två möjliga komplikationer måste tas i beaktande när det gäller innehållsanalysen. Den första är att det generellt sett bara är det manifesta innehållet i texterna som kan mätas.⁵⁵ Ställningstaganden i vissa frågor kan därmed feltolkas. Ett exempel kan vara om ett parti

⁵³ Bergström & Boréus s. 47, 55.

⁵⁴ Ibid s. 49.

⁵⁵ Ibid s. 77-78.

anser att dess position i en viss fråga är så självklar att den inte behöver påtalas, med följden att ställningstagandet då inte kan mätas. Jag tror dock inte att denna risk kommer att orsaka några större problem. Den andra möjliga komplikationen har berörts ovan och handlar om tolkning. Eftersom det sannolikt kommer krävas att vissa uttryck för idéer tolkas, så kan detta innebära att feltolkningar görs vilket får konsekvenser för undersökningens reliabilitet.⁵⁶

Inledningsvis tänkte jag använda mig av argumentationsanalys för att utröna vilka frågor partierna ansett vara viktigast under valkampanjerna. Genom att strukturera upp argumentationen i partiernas valplattformar eller valmanifest avsåg jag att kunna likställa en eller flera understödda teser med den viktigaste eller de viktigaste frågorna i valkampanjerna.⁵⁷ Efter att ha studerat materialet föreföll en argumentationsanalys dock onödig eftersom partierna är tydliga med vilka frågor som ska lyftas fram, och därför valdes argumentationsanalysen bort.

Till den del av materialet som behandlar europaparlamentarikernas faktiska agerande, kommer den andra innehållsanalysen att användas. Kodschemat kommer här att innehålla samma kategorier, det vill säga frågor, som i den inledande innehållsanalysen (se figur 3.2.). I detta schema är frågorna även rangordnade så att de frågor som partierna ansett viktigast kommer först. Anledningen till rangordningen är att jag på detta sätt får in två undersökningsmoment i samma schema och därmed förbättrar överskådligheten. Det första av de två undersökningsmomenten utgörs av att undersöka om de frågor som partierna har ansett viktigast i valkampanjerna har drivits i samma utsträckning i Europaparlamentet. Detta görs genom att undersöka andelen frågor, resolutionsförslag, debattinlägg, yttranden, betänkanden och skriftliga förklaringar som behandlar de viktigaste frågorna i valkampanjerna. En viss minskning av andelen som behandlar de viktigaste frågorna är att vänta i Europaparlamentet jämfört med i valkampanjerna eftersom de svenska partirepresentanterna inte kan bestämma alla frågor som ska hamna på Europaparlamentets dagordning och även frågor som inte lyfts fram i valkampanjerna kan behöva besvaras. Det andra undersökningsmomentet utgörs av att jämföra de ställningstaganden som gjorts i valkampanjen med ställningstaganden från partiernas representanter i de aktuella frågorna i Europaparlamentet. Gällande det andra undersökningsmomentet hade det varit bättre att undersöka omröstningar med namnupprop

⁵⁶ Ibid s. 35, 82.

⁵⁷ Ibid s. 95.

eftersom det då hade varit uppenbart vilka ställningstaganden som gjorts i dessa omröstningar. En sådan undersökning är dock för stor för att genomföra i denna uppsats.

Figur 3.2. Kodschema för innehållsanalys av partiernas agerande i Europaparlamentet.

Parti X	Ställningstagande i valkampanj	Frågan har drivits i EP	Ställningstagande i EP	
			Samma som i valkampanj	Annat än i valkampanj
Fråga 1				
Fråga 2				
Fråga 3				
OSV.				

Kommentar: Kodschemat används för att besvara frågeställningarna 3 och 4, d.v.s. ”Vilka frågor har respektive partis representanter i Europaparlamentet drivit under den efterföljande mandatperioden?” och ”Skiljer sig de ställningstaganden som respektive partis representanter har gjort i Europaparlamentet under den efterföljande mandatperioden från de ställningstaganden som gjordes i valkampanjerna?”.

4. Resultat

Resultatredovisningen är uppdelad i två huvuddelar. I den första delen redovisas resultaten från undersökningen av respektive partis valkampanj. I den andra delen redovisas partiernas representanters agerande i Europaparlamentet i förhållande till valkampanjerna.

4.1. Valkampanjen

I denna del redovisas de frågor som partierna ansett vara viktigast och de ställningstaganden som respektive parti gjort i valkampanjerna. Ställningstagandena i de viktigaste frågorna redovisas i löpande text och ställningstagandena i övriga frågor i punktform.

4.1.1. Socialdemokraterna

I socialdemokraternas valkampanj är det främst frågor om arbete och sysselsättning (38 % av det totala antalet frågor som socialdemokraterna lyfter fram i det undersökta materialet) som betonas, men även frågor som organiserad brottslighet (20 %) och miljö (14 %) betonas mycket. Övriga frågor som lyfts fram handlar om jämställdhet, välfärd, öppenhet, regionalpolitik, bistånd och utveckling, jordbruk, budget och nya medlemsstater (se tabell 4.1.).⁵⁸

Den absolut viktigaste frågan är **arbete och sysselsättning**. De ställningstaganden som lyfts fram handlar mycket om arbetsmiljö och trygga anställningar. Socialdemokraterna vill till exempel att medlemsstaterna enas om gemensamma minimiregler så att låga löner och dålig arbetsmiljö inte används som konkurrensmedel. Vidare betonas att arbetsrättens och kollektivavtalens ställning ska stärkas. Full sysselsättning ska stå högst på EU:s dagordning och särskilt ungdomsarbetslösheten betonas. Socialdemokraterna vill även att gränsöverskridande fackliga sympatiåtgärder blir tillåtna. Även vissa mer specifika målsättningar lyfts fram, till exempel om körtider för chaufförer och villkoren för anställda i bemanningsföretag. Socialdemokraterna är mot tjänstedirektivets utformning och anser att svenska löner och villkor ska gälla i Sverige oavsett arbetstagarens hemland.

Gällande **organiserad brottslighet** så vill socialdemokraterna motverka denna genom ökat samarbete – inte genom stängda gränser. Samarbetet mellan ländernas polis- och åklagarmyndigheter ska stärkas och brottsförebyggande måste bli en prioriterad fråga i

⁵⁸ Kungliga biblioteket.

medlemsländerna. Mer specifikt vill socialdemokraterna motverka all sexhandel med kvinnor, ekonomisk brottslighet och all form av legalisering av, tillverkning av och handel med narkotika.

I **miljöfrågan** vill socialdemokraterna att Sverige och andra industriländer ska minska utsläppen för att minska växthuseffekten. Vidare vill socialdemokraterna att havsmiljöfrågor ska få större utrymme i EU. De vill även skärpa kemikalielagstiftningen och göra all mat giftfri.

- **Jämställdhet:** Socialdemokraterna vill se en jämn könsfördelning i politik och arbetsliv och vill att EU ska uppmana medlemsstaterna att främja ett jämställt deltagande. De vill även att likalönedirektivet förverkligas, det vill säga lika lön för kvinnor och män. Socialdemokraterna vill även se att diskriminering mot funktionshindrade upphör och att tillgängligheten vad gäller byggnader, kollektivtrafik och vid stadsplanering ökar.
- **Välfärd:** Socialdemokraterna vill att välfärd ska vara till för alla och vill därför att EU ska sluta pressa länder att skära ner i välfärd och privatisera offentlig sektor.
- **Öppenhet:** Socialdemokraterna vill att allt som EU sysslar med ska vara öppet och möjligt att kontrollera. De vill även ta itu med fusk, slöseri och onödig byråkrati.
- **Regionalpolitik:** Socialdemokraterna vill att EU:s regionalstöd till största delen ska gå till de fattigaste medlemsländerna, men även till norra Sveriges glesbygd.
- **Bistånd och utveckling:** Socialdemokraterna vill att EU ska kämpa mot fattigdomen i världen och vill även att EU ska vara pådrivande för en rättvis världshandel.
- **Jordbruk:** Socialdemokraterna vill avskaffa eller reformera jordbrukspolitiken. De vill ta bort tullar på jordbruksprodukter mot länder utanför EU och vill att EU slutar ge stöd till bland annat tobaksodling.
- **Budget:** Socialdemokraterna vill att EU:s budget utsätts för samma tryck och besparingar som statsbudgeten.
- **Nya medlemsstater:** Socialdemokraterna vill öka kunskapen om Östersjöregionen i Europaparlamentet. De vill även se ett utökat samarbete i Östersjöregionen inom t.ex. infrastruktur och i kampen mot brottsligheten.⁵⁹

⁵⁹ Ibid.

Sammanfattningsvis så är det tydligt att frågan om arbete och sysselsättning är den klart viktigaste för socialdemokraterna. Organiserad brottslighet och miljö får också ett betydande utrymme i valkampanjen.

4.1.2. Folkpartiet

Folkpartiet lyfter fram många olika frågor i sin valkampanj till europaparlamentsvalet 2004. Den fråga som betonas oftast är internationell brottslighet (22 %), men även frågor om miljö (12 %), frågor om förändring av EU-systemet (10 %) och frågor om utrikespolitik (9 %) är vanligt förekommande i valkampanjen. De övriga frågorna som lyfts fram är jämställdhet, frihandel, flykting- och invandrarpolitik, konsumentskydd, inre marknaden, utvidgning, jordbruk, EU-medlemsavgifter, öppenhet, regionalpolitik, EMU och euro samt EU:s synlighet (se tabell 4.2.).⁶⁰

Gällande **internationell brottslighet** vill folkpartiet införa ett europeiskt FBI för att arbeta operativt och samordna arbetet mot den gränsöverskridande brottsligheten och vill även avsätta ökade resurser till brottsbekämpning. Schengensamarbetet och Europol bör stärkas och samtidigt bör insynen i dessa samarbeten öka. Folkpartiet anser det vara viktigt att kämpa mot narkotika och att Sverige kämpar mot all slags legalisering av narkotika. Folkpartiet menar också att människohandeln måste stoppas.

I **miljöfrågan** vill folkpartiet minska koldioxidutsläppen och förgiftningen av mark, luft och vatten. De vill att handel med utsläppsrätter används för att lösa miljöproblem. Folkpartiet vill även att EU ska kunna fastställa bindande miljöregler med majoritetsbeslut.

De **förändringar av EU-systemet** som folkpartiet lyfter fram syftar mycket till den föreslagna EU-grundlagen och handlar mycket om att det måste till en tydligare maktfördelning och kompetenskatalog i EU. De vill även stärka Europaparlamentets lagstiftande makt och vill upphöra med Europaparlamentet på två orter. Folkpartiet vill också att EU är starkt där det behövs, men att övriga frågor ska fattas enligt subsidiaritetsprincipen. Folkpartiet är även mot att EU utvecklas i olika hastigheter.

⁶⁰ Ibid.

Gällande **utrikespolitiken** så vill folkpartiet att den ska stärkas genom att antalet majoritetsbeslut ökar. De vill satsa större resurser på insatser för fred, demokrati och utveckling. Vidare vill folkpartiet att EU ska vara en garant för fred och säkerhet och att den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken ska utvecklas i samarbete med FN och NATO. NATO bör även stå för försvaret av Europa.

- **Jämställdhet:** Folkpartiet anser att jämställdhet mellan kvinnor och män bör vara ett av EU:s huvudmål. EU bör även stärka jämställdhetsperspektivet i sin biståndspolitik. De vill även se en hårdare tillämpning av EU:s regler mot lönediskriminering.
- **Frihandel:** Folkpartiet vill avskaffa EU:s tullar mot omvärlden. De vill även se en avreglering av både EU:s och USA:s jordbruksmarknader och vill avskaffa EU:s jordbrukssubventioner.
- **Flykting- och invandrapolitik:** Folkpartiet vill att EU ska vara öppet för människor som flytt från förföljelse. De vill avskaffa reglerna om transportörsansvar och vill ha en öppnare och gemensam politik för arbetskraftsinvandring.
- **Konsumentskydd:** Folkpartiet vill att EU inför gränsöverskridande konsumentskydd och enhetliga märkningsregler.
- **Inre marknad:** Folkpartiet vill att tjänstesektorn avregleras och konkurrensutsätts. De vill ha rättvisa regler vid företagskoncentrationer och fusioner. De vill även intensifiera arbetet med tillväxtfrågor, genom den så kallade Lissabonprocessen.
- **Utvidgning:** Folkpartiet anser att alla europeiska länder ska kunna bli medlemmar så fort de uppfyller kraven. Länder som arbetar för att uppfylla kraven ska kunna få ett ”EES light” där de får ta del av till exempel inre marknad och fri rörlighet. Folkpartiet vill även att Ryssland ska kunna bli medlem på lång sikt.
- **Jordbruk:** Folkpartiet vill avveckla EU:s jordbrukspolitik.
- **Medlemsavgifter:** Folkpartiet vill sänka EU:s medlemsavgifter genom att avveckla huvuddelen av jordbrukspolitik och regionalpolitiken och genom att slopa Storbritanniens rabatt.
- **Öppenhet:** Folkpartiet vill stärka offentlighetsprincipen, öppna rådets möten för allmänheten, öka tillgängligheten för handlingar och se ökade insatser mot fusk och bedrägerier.

- **Regionalpolitik:** Folkpartiet vill se att regionalpolitiken förenklas och att kontrollen över bidragen skärps. Avlägsna områden och glesbyggd skall tas i beaktande vid utarbetandet av regionalpolitiken.
- **EMU och euro:** Folkpartiet vill att Sverige inför euron som sin valuta och vill att euron stöttas av en stabilitetspakt.
- **EU:s synlighet:** Folkpartiet vill att EU:s synlighet bland allmänheten ökar, till exempel genom att införa ett nationellt ID-kort för resor inom unionen och ett sjukvårdskort som gäller i alla EU-länder.⁶¹

Sammanfattningsvis så kan det sägas att folkpartiets valkampanj innefattar många områden, vilka varierar i grad av konkretion. De viktigaste frågorna handlar dock om internationell brottslighet, miljö, förändringar av EU-systemet och utrikespolitik.

4.1.3. Vänsterpartiet

I vänsterpartiets valkampanj till europaparlamentsvalet 2004 lyfter partiet fram ett stort antal frågor och det är inte lika tydligt som hos övriga partier vilka som är de viktigaste frågorna. En fråga, eller snarare ett mål, som betonas ofta är att vänsterpartiet ska vara kritiska mot EU:s verksamhet (16 %). Andra frågor som betonas är internationell solidaritet (11 %), EU-grundlagen (11 %) och jordbruk (10 %). Övriga frågor som lyfts fram är förändring av EU-systemet, jämställdhet, miljö, offentlig sektor, arbetsmarknadspolitik, flykting- och invandrapolitik, rättspolitik, skatter och monopol, handelspolitik, utträde ur EU och EU:s budget (se tabell 4.3.).⁶²

Vänsterpartiet betonar ofta att det behövs fler **kritiker i EU** och inte bara ja-sägare. De vill verka för att avslöja **fusk och fiffelverksamhet**.

Vad gäller **internationell solidaritet** så vill vänsterpartiet verka för att de fattiga ländernas skulder avskrivs, motverka allt stöd till USA:s krigspolitik, säga upp EU:s handelsavtal med Israel och verka för att EU:s blockad mot Kuba hävs. De vill även verka för global solidaritet och minska det EU-centrerade tänkandet. Vänsterpartiet vill också att EU ökar trycket på

⁶¹ Ibid.

⁶² Ibid.

Turkiet så att de erkänner kurdernas rättigheter och respekterar mänskliga rättigheter. De vill också att EU inför en avgift på internationella valutatransaktioner.

Vänsterpartiet är mot förslaget om **EU:s nya grundlag**, vill att det ska folkomröstas om den och vill att Sverige ska bevara sin alliansfrihet. De vill också ta bort inslag av nyliberalism och är mot att EU blir en militär superstat.

Jordbruk är också en fråga som får stort utrymme i valkampanjen och vänsterpartiet vill att jordbrukspolitiken huvudsakligen ska beslutas på nationell nivå. De vill avskaffa EU:s jordbrukssubventioner och jordbrukstullar och vill att jordbruksstöd ska gynna miljö och mångfald. De vill även begränsa djurtransporter och motverka överfisket genom möjligheter för länder att införa fiskestopp.

- **Förändring av EU:** Vänsterpartiet vill att EU ska bli mindre centralstyrt, att möjligheter finns för länder att avstå från vissa politikområden och att EU:s centralistiska organ försvagas så att makt förs till folket och de nationella parlamenten.
- **Jämställdhet:** Vänsterpartiet vill kämpa mot pornografi, prostitution och människohandel för sexuell exploatering. De vill även synliggöra sexköparnas skuld och att EU slutar ge stöd till organisationer som t.ex. katolska kyrkan och prostitutionslobbyn.
- **Miljö:** Vänsterpartiet vill bygga ut järnvägarna och stoppa satsningar på vägprojekt och flygplatser. De vill att länderna har rätt till hårdare miljölagar trots att dessa inskränker den inre marknaden. De vill ha en kemikaliepolitik som värnar miljön, vill se globala minskningar av växthusgasutsläpp och en politik som minskar avfallsproduktion. De är även mot kommersiell odling av genmanipulerade produkter.
- **Offentlig sektor:** Vänsterpartiet är mot att EU förespråkar privatiseringar av välfärdstjänster. De är även mot EU:s stabilitetspakt.
- **Arbetsmarknadspolitik:** Vänsterpartiet vill att EU ska förespråka full sysselsättning framför inflationsbekämpning. De vill motverka social dumping, stärka kollektivavtalens ställning och tillåta gränsöverskridande sympatiåtgärder.
- **Flykting- och invandrapolitik:** Vänsterpartiet vill att EU ska låta FN:s flyktingkonventioner utgöra grunden. De vill avskaffa transportörsansvaret och verka för att förföljelse p.g.a. kön och sexuell läggning ska utgöra skäl för asyl. De vill även

att länder ska ha rätt att bedriva sin egen flyktingpolitik och att visumtvånget begränsas.

- **Rättspolitik:** Vänsterpartiet vill att EU:s lista på terroristorganisationer avskaffas, att planerna på en gemensam åklagarmyndighet stoppas och att registren inom Europol och Schengen avvecklas. De vill även kämpa mot rasism och nazism inom och utom parlamentet och mot övervakningen av vanliga medborgare.
- **Skatter, monopol:** Vänsterpartiet vill att alla länder ska vara eniga i beslut om skatter och avgifter. De vill minska införselkvoterna för alkohol och tobak, verka för höjda minimiskatter på alkohol och tobak och vill att statliga monopol på grund av hälsoskäl ska bevaras.
- **Handelspolitik:** Vänsterpartiet vill arbeta för en ny rättvisare handelspolitik.
- **Utträde ur EU:** Vänsterpartiet vill se ett svenskt utträde ur EU.
- **Budget:** Vänsterpartiet anser att budgeten bör halveras genom nedskärningar i jordbruksstöd och i strukturfonder. De vill även att enighet ska krävas för beslut om budgetens inkomstsida.⁶³

Sammanfattningsvis kan det sägas att vänsterpartiets kampanj är mer utspridd över de frågor som lyfts fram. Det är med andra ord inte lika tydligt vilka frågor som anses vara viktigast. En fråga betonas dock mycket och den handlar om att det behövs fler EU-kritiker i EU.

4.1.4. Moderaterna

I moderaternas valkampanj till 2004 års europaparlamentsval är det relativt tydligt vilka frågor som partiet anser vara de viktigaste. Det är framförallt tre frågor eller områden som betonas; internationell brottslighet (21 %), ekonomi och marknad (21 %) samt ett starkt men begränsat EU (15 %). Andra frågor eller områden som det talas om är utrikespolitik, öppenhet, frihandel, miljö, jordbruk och vård (se tabell 4.4.).⁶⁴

Gällande **internationell brottslighet** så vill moderaterna att det tas krafttag mot den gränsöverskridande kriminaliteten genom ett effektivare samarbete mellan medlemsstaternas polis-, tull- och åklagarmyndigheter. Vidare vill moderaterna kämpa mot knark och människohandel och vill motverka att viss narkotika legaliseras.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Ibid.

I frågan om **ekonomi och marknad** så betonar moderaterna att tillväxtfrämjande åtgärder ska prägla den gemensamma politiken. Den inre marknaden ska göras friare inom utbildning, vård samt bank- och försäkringstjänster. Moderaterna vill att EU ska underlätta för människor och företag att handla med varandra och vill se färre regleringar för företag. Moderaterna är även för att tjänstedirektivet ska godkännas.

Moderaterna vill ha ett **starkt, men begränsat EU**. De betonar att de inte vill ha ett EU som lägger sig i beslut som bättre fattas av riksdagen, men på de områden där samarbete behövs ska EU vara starkt.

- **Utrikespolitik:** Moderaterna vill ha ökad samordning så att en gemensam utrikespolitik växer fram. EU bör även ha militär förmåga för att värna om frihet och fred och för att öka tryggheten. Moderaterna vill att arbetet för fred och frihet ska stå i förgrunden.
- **Öppenhet:** Moderaterna vill att EU ska bli öppnare, med större möjligheter till insyn och kontroll och vill på detta sätt motverka onödig byråkrati, missförhållanden och korruption.
- **Frihandel:** Moderaterna vill se att EU avvecklar tullar, exportstöd, bidrag och subventioner eftersom dessa medel påverkar frihandeln negativt.
- **Miljö:** Moderaterna anser att EU successivt ska skärpa kraven på miljöutsläppen.
- **Jordbruk:** Moderaterna anser att jordbrukspolitiken är problematisk och vill avveckla jordbruksstödet successivt. De vill även förändra jordbrukspolitiken så att livsmedelskvalitet och säker mat prioriteras.
- **Vård:** Moderaterna vill ha en konkurrensutsatt europeisk vårdsektor. Vidare vill moderaterna inte att EU ska kunna besluta om missbrukarvård, de vill lägga grunden till en europeisk vårdgaranti samt menar att rätten till vård i andra länder ska minska svenska vårdköer.⁶⁵

Sammanfattningsvis kan det sägas att moderaterna lyfter fram färre frågor än de övriga partierna och att det är tydligt att främst den internationella brottsligheten samt ekonomi och

⁶⁵ Ibid.

marknad är de viktigaste frågorna, men att även ett starkt, men begränsat EU är ett viktigt mål.

4.2. Agerande i Europaparlamentet

Efter att ha undersökt samtliga frågor, resolutionsförslag, debattinlägg, yttranden, betänkanden och skriftliga förklaringar från respektive partis representanter i Europaparlamentet⁶⁶ under den beskrivna mandatperioden är det möjligt att först säga något generellt om resultaten. Det förekommer vissa diskrepanser mellan de frågor som behandlats i respektive valkampanj och vilka frågor som drivits i Europaparlamentet, men att det inte skulle förekomma ett visst mått av diskrepanser vore osannolikt. Med detta menar jag att det inte är de svenska europaparlamentarikerna som bestämmer alla frågor på Europaparlamentets dagordning och även frågor som inte lyfts fram i valkampanjerna kan ju behöva besvaras. Därav är det vid en första anblick svårt att säga huruvida dessa diskrepanser beror på medvetna val av partierna och deras representanter eller om de är ett resultat av Europaparlamentets dagordning. Vad som dock kan sägas är att det förekommer vissa skillnader partierna sinsemellan. Av de fyra partierna som undersöktes var det störst diskrepanser hos socialdemokraterna, där 34 % av de frågor som lyftes fram i Europaparlamentet inte hade lyfts fram i valkampanjen. Folkpartiet var det parti med minst diskrepanser, 13 % av de frågor som lyftes fram i Europaparlamentet hade inte lyfts fram i valkampanjen. Vidare kan det sägas att de flesta frågorna som lyftes fram i valkampanjerna även lyftes fram i någon utsträckning i Europaparlamentet. Två frågor som dock inte lyftes fram någon gång var vänsterpartiets fråga om *utträde ur EU* och folkpartiets fråga om *EU:s synlighet*.

4.2.1. Socialdemokraterna

De största skillnaderna mellan socialdemokraternas valkampanj och deras representanters⁶⁷ agerande i Europaparlamentet står att finna i de två frågor som förekom oftast i valkampanjen, nämligen *arbete och sysselsättning* och *organiserad brottslighet*. Båda frågorna har drivits men inte i samma utsträckning som i valkampanjen. Den fråga som oftast har lyfts fram i Europaparlamentet är *miljö*, som också var en av de viktigare frågorna i valkampanjen. I

⁶⁶ Europaparlamentet.

⁶⁷ Socialdemokraternas representanter under perioden var Jan Andersson, Göran Färm (fr.o.m. 1 februari 2007), Anna Hedh, Ewa Hedkvist Petersen (t.o.m. 31 januari 2007), Inger Segelström och Åsa Westlund.

övriga frågor är skillnaderna mellan valkampanjen och agerandet i Europaparlamentet små eller marginella. Drygt en tredjedel av de frågor, resolutionsförslag, debattinlägg, yttranden, betänkanden och skriftliga förklaringar som socialdemokraterna stod för i Europaparlamentet handlade om frågor som inte lyfts fram i valkampanjen. Av de frågor som inte lyfts fram i valkampanjen märktes till exempel frågor om alkohol, den gemensamma utrikespolitiken och flyktingpolitik.

Vad gäller överensstämmelsen mellan ställningstaganden i valkampanjen och ställningstaganden i Europaparlamentet så gick det inte att finna några tydliga skillnader i det undersökta materialet.

Tabell 4.1. Frågor som lyfts fram av socialdemokraterna i valkampanjen och i Europaparlamentet.

Parti: (s)	Andel av totala antalet frågor som lyfts fram i valkampanj	Andel av totala antalet frågor som lyfts fram i EP
1. Arbete och sysselsättning	38 %	16 %
2. Organiserad brottslighet	20 %	6 %
3. Miljö	14 %	17 %
4. Jämställdhet	10 %	11 %
5. Välfärdspolitik	4 %	1 %
6. Öppenhet	3 %	1 %
7. Regional- politik	3 %	1 %
8. Bistånd, utveckling	3 %	4 %
9. Jordbruk	2 %	5 %
10. Budget	2 %	4 %
11. Nya medlemsstater	1 %	0 %
12. Frågor som drivits i EP men inte i valkampanj	-	34 %
Summa %	100 %	100 %
Totalt antal frågor som lyfts fram	158	450

4.2.2. Folkpartiet

De största skillnaderna mellan folkpartiets valkampanj och dess representanters⁶⁸ agerande i Europaparlamentet står att finna i frågorna om *internationell brottslighet, miljö* och *utrikespolitik*. *Internationell brottslighet* och *miljö* var de två viktigaste frågorna i valkampanjen, men i Europaparlamentet var de inte framstående frågor. *Utrikespolitik* behandlades däremot betydligt oftare i Europaparlamentet än i valkampanjen. Andra frågor där skillnader förekom var *inre marknaden*, som behandlades betydligt oftare i

⁶⁸ Folkpartiets representanter under perioden var Cecilia Malmström (t.o.m. 5 oktober 2006), Maria Carlshamre (numera Maria Robsahm, t.o.m. februari 2006 då hon bytte parti till feministiskt initiativ) och Olle Schmidt (fr.o.m. 19 oktober 2006).

Europaparlamentet än i valkampanjen, och *flykting- och invandrarpolitik* som behandlades i mindre utsträckning i Europaparlamentet än i valkampanjen. Frågan om *EU:s synlighet* behandlades inte någon gång av folkpartiets representanter i Europaparlamentet. Frågor som behandlades i Europaparlamentet men inte i valkampanjen utgjorde en dryg tiondel av det totala antalet behandlade frågor och det rörde sig ofta om frågor gällande integritet och frågor om fiske.

Inga större skillnader mellan ställningstaganden i valkampanjen och i Europaparlamentet kunde urskiljas i det undersökta materialet.

Tabell 4.2. Frågor som lyfts fram av folkpartiet i valkampanjen och i EP.

Parti: (fp)	Andel av totala antalet frågor som lyfts fram i valkampanj	Andel av totala antalet frågor som lyfts fram i EP
1. Internationell brottslighet	22 %	5 %
2. Miljö	12 %	4 %
3. Förändring av EU (som system), EU-författningen	10 %	10 %
4. Utrikespolitik	9 %	24 %
5. Jämställdhet	7 %	8 %
6. Frihandel	7 %	4 %
7. Flykting- och invandrarpolitik	6 %	1 %
8. Konsumentskydd	6 %	5 %
9. Inre marknaden	5 %	11 %
10. Utvidgning	4 %	5 %
11. Jordbruk	3 %	4 %
12. Medlemsavgifter	2 %	1 %
13. Öppenhet	2 %	1 %
14. Regionalpolitik	2 %	1 %
15. EMU och Euro	2 %	3 %
13. EU:s synlighet	1 %	0 %
14. Frågor som drivits i EP men inte i valkampanj	-	13 %
Summa %	100 %	100 %
Totalt antal frågor som lyfts fram	259	316

4.2.3. Vänsterpartiet

Hos vänsterpartiet är skillnaderna generellt ganska stora mellan valkampanjen och partiets representanters⁶⁹ agerande i Europaparlamentet. Det är främst tre frågor som har behandlats, nämligen *internationell solidaritet, miljö och jämställdhet* som alla har behandlats i betydligt större utsträckning än i valkampanjen. Frågor som behandlats i betydligt mindre utsträckning är *EU-kritik, fusk och fiffel, EU-grundlag, jordbruk och förändring av EU (som system)*. Frågan om *utträde ur EU* behandlades inte någon gång i Europaparlamentet. I övriga frågor är skillnaderna små eller marginella. De frågor som behandlades i Europaparlamentet, men inte i valkampanjen, utgjorde en fjärdedel av det totala antalet frågor som behandlades.

Gällande överensstämmelsen mellan ställningstaganden i valkampanjen och i Europaparlamentet gick det inte att urskilja några tydliga avvikande ställningstaganden. I frågan om *miljö* så ville vänsterpartiet i valkampanjen kämpa mot kommersiell odling av genmanipulerade produkter, men i ett yttrande från utskottet för internationell handel framhävs betydelsen av genmodifierade produkter. Det är dock inte säkert att vänsterpartiets representant, Jonas Sjöstedt, ställde sig bakom yttrandet eftersom det inte framgår vem i utskottet som röstat för eller mot yttrandet.

Tabell 4.3. Frågor som lyfts fram av vänsterpartiet i valkampanjen och i EP.

Parti: (v)	Andel av totala antalet frågor som lyfts fram i valkampanj	Andel av totala antalet frågor som lyfts fram i EP
1. EU-kritik, fusk och fiffel	16 %	4 %
2. Internationell solidaritet	11 %	22 %
3. EU-grundlag	11 %	2 %
4. Jordbruk	10 %	2 %
5. Förändring av EU (som system)	9 %	2 %
6. Jämställdhet	8 %	14 %
7. Miljö	8 %	16 %
8. Offentlig sektor	5 %	1 %
9. Arbets- marknadspolitik	4 %	4 %
10. Flykting- och invandrapolitik	4 %	1 %
11. Rättspolitik	4 %	2 %
12. Skatter, monopol	3 %	1 %
13. Handelspolitik	3 %	3 %
14. Utträde ur EU	2 %	0 %
15. Budget	2 %	1 %
16. Frågor som drivits i EP men inte i valkampanj	-	25 %
Summa %	100 %	100 %
Totalt antal frågor som lyfts fram	166	575

⁶⁹ Vänsterpartiets representanter under perioden var Jens Holm (fr.o.m. 27 september 2006), Jonas Sjöstedt (t.o.m. 26 september 2006) och Eva-Britt Svensson.

4.2.4. Moderaterna

Den största skillnaden mellan moderaternas valkampanj och deras representanters⁷⁰ agerande i Europaparlamentet står att finna i frågan om *internationell brottslighet* som behandlades i betydligt mindre utsträckning i Europaparlamentet än i valkampanjen. Andra frågor som behandlades i mindre utsträckning i Europaparlamentet var frågorna om ett *starkt men begränsat EU, öppenhet och insyn* samt *utrikespolitik*. Den fråga som behandlades oftast i Europaparlamentet var *ekonomi och marknad* och det var också en av de viktigaste frågorna i valkampanjen. En fråga som behandlades i större utsträckning än i valkampanjen var *frihandel*, som var den näst mest behandlade frågan i Europaparlamentet. I övriga frågor var skillnaderna inte anmärkningsvärda. En dryg fjärdedel av det totala antalet frågor som behandlades i Europaparlamentet var frågor som inte hade behandlats i valkampanjen och det rörde sig t.ex. om frågor om utvidgning, fiske och integritet.

Inga större skillnader mellan ställningstaganden i valkampanjen och i Europaparlamentet kunde urskiljas i det undersökta materialet.

Tabell 4.4. Frågor som lyfts fram av moderaterna i valkampanjen och i EP.

Parti: (m)	Andel av totala antalet frågor som lyfts fram i valkampanj	Andel av totala antalet frågor som lyfts fram i EP
1. Internationell brottslighet	21 %	5 %
2. Ekonomi, marknad	21 %	21 %
3. Starkt, men begränsat EU	15 %	8 %
4. Utrikespolitik	12 %	8 %
5. Öppenhet, insyn	10 %	4 %
6. Frihandel	9 %	12 %
7. Miljö	6 %	5 %
8. Jordbruk	3 %	5 %
9. Vård	3 %	3 %
10. Frågor som drivits i EP men inte i valkampanj	-	29 %
Summa %	100 %	100 %
Totalt antal frågor som lyfts fram	158	402

⁷⁰ Moderaternas representanter under perioden var Charlotte Cederschiöld, Christoffer Fjellner, Gunnar Hökmark och Anna Ibrisagic.

5. Analys

Efter att undersökningen genomförts är nästa steg att analysera resultaten. Jag kommer först att förklara att vissa diskrepanser förekommer och att uppsatsens hypotes därför får stöd av undersökningens resultat. Därefter kommer jag att ge några generella kommentarer om de mest intressanta resultaten. Slutligen kommer jag knyta an till uppsatsens teoridel och med viss hjälp av tidigare forskning presentera ett antal tänkbara förklaringar som kan användas som underlag för hypoteser i vidare forskning.

5.1. Generella reflektioner

Av undersökningen framgår det att vissa diskrepanser förekommer mellan de undersökta partiernas valkampanjer och deras representanters agerande i Europaparlamentet. Det rör sig dock inte om särskilt tydliga diskrepanser och de som förekommer handlar om skillnader i vilka frågor som har drivits och fokuserats på i valkampanjerna samt i Europaparlamentet. Några diskrepanser mellan ställningstagandena i valkampanjerna och i Europaparlamentet står inte att finna (med ett eventuellt undantag för vänsterpartiets ställningstagande om genmodifierade produkter som beskrevs ovan). Kopplat till uppsatsens analysmodell innebär det att det är *scenario 3* som ligger närmast verkligheten, det vill säga att ställningstaganden i valkampanjerna stämmer överens med ställningstaganden i Europaparlamentet men att diskrepanser förekommer mellan vilka frågor som drivs i valkampanjerna och vilka frågor som drivs i Europaparlamentet. Eftersom *scenario 3* innebär att det förekommer diskrepanser så innebär det också att uppsatsens hypotes får stöd av resultatet från undersökningen. Några kommentarer om ett antal av dessa diskrepanser kan vara på sin plats.

Ett första anmärkningsvärt resultat är att den fråga som respektive parti behandlade oftast i sina valkampanjer behandlades i betydligt mindre utsträckning i Europaparlamentet. Detta gäller för samtliga undersökta partier.

En andra intressant aspekt är att frågan om *internationell/organiserad brottslighet* var folkpartiets och moderaternas viktigaste och socialdemokraternas näst viktigaste fråga i valkampanjerna. I Europaparlamentet var det dock inget av partierna som lade särskilt mycket vikt vid denna fråga. Det ska dock sägas att de tre partierna lyfte frågan vid några tillfällen, men inte alls i samma utsträckning som i valkampanjerna.

Ett område som behandlades av alla fyra partierna i undersökningen i valkampanjen, men som behandlades i mindre utsträckning i Europaparlamentet var frågor som handlade om att minska byråkratin och öka insynen i EU:s institutioner. I tabellen för vänsterpartiet går dessa frågor under rubriken *EU-kritik, fusk och fiffel* och i tabellerna för övriga partier går dessa frågor under rubriken *öppenhet*. Skillnaderna är betydligt större bland vänsterpartiets och moderaternas representanter än hos socialdemokraternas och folkpartiets representanter, men eftersom det är en generell minskning kan det vara värt att beakta.

Beträffande frågan om *miljö* så behandlades den av alla fyra partierna i valkampanjerna. I Europaparlamentet behandlade vänsterpartiet och socialdemokraterna frågan om *miljö* i större utsträckning än i valkampanjerna medan de två borgerliga partierna behandlade frågan i mindre utsträckning i Europaparlamentet. Det intressanta med detta är att det i miljöfrågan eventuellt kan skönjas en skiljelinje mellan höger och vänster.

5.2. Tänkbara förklaringar

I uppsatsens introduktion (avsnitt 1.1.) och i teoridelen (avsnitt 2.3.) så beskrevs Hix teori om avsaknaden av debatt av EU-frågor i valkampanjerna inför europaparlamentsvalen. Den förklaring som lyftes fram var att väljarna inte ser europaparlamentsvalen som europeiska val och att partierna därför inte lyfter fram EU-frågor, utan berör samma frågor som i valkampanjerna till de nationella valen.⁷¹ I undersökningen i denna uppsats så är det visserligen inte debatter som studeras, men efter studien av det valkampanjmaterial som respektive parti gav ut så kan inte Hix teori stödjas. De frågor som lyfts fram är, med något undantag, EU-frågor och frågor om EU-systemet i sig. Att de diskrepanser som beskrivs ovan skulle kunna förklaras av Hix teori förefaller därför osannolikt.

Mairs angränsande teori om att det i valkampanjerna till europaparlamentsvalen främst drivs frågor om europeisering⁷² (se avsnitt 2.3.) får ett visst stöd i undersökningsmomentet där partiernas valkampanjer studeras. Partierna driver en hel del frågor om EU:s institutionella struktur, men att påstå att det främst är frågor om europeisering som drivs är att gå för långt - de flesta frågorna är av funktionell karaktär. De frågor som tydligast handlar om europeisering är de som benämns *starkt, men begränsat EU* (moderaterna), *EU-grundlag*,

⁷¹ Hix s. 70, 79-80.

⁷² Mair 2007 s. 8-12.

utträde ur EU (vänsterpartiet) samt *förändring av EU (som system)* (vänsterpartiet och folkpartiet). I Europaparlamentet har dessa frågor sedan drivits i mindre utsträckning än i valkampanjerna, med undantag för folkpartiets *förändring av EU (som system)* (se tabell 4.2., 4.3. och 4.4.). Detta resultat ger ett visst stöd för att Mairs teori kan vara en tänkbar förklaring till de diskrepanser som tydliggjorts i undersökningen. Det ska dock sägas att gränsen för vilka frågor som handlar om europeisering och vilka frågor som är av funktionell karaktär inte alltid är tydlig, så att påstå att Mairs teori får ett starkt stöd kan vara riskabelt.

En andra tänkbar förklaring till några av de ovan beskrivna diskrepanserna är att svenskarna är bland de mest EU-kritiska av EU:s medborgare⁷³ och att detta är något som partierna sannolikt är medvetna om. Kopplat till Aylotts resonemang om vilka som är partiernas (framförallt partiledningarnas) mål⁷⁴ (se avsnitt 2.3.) förefaller det därför rimligt att anta att partierna i syfte att vinna röster lyfter fram frågor i valkampanjerna som kan tilltala även de mindre EU-vänliga väljarna. Ett exempel är att svenskarna anser att EU innebär alltför mycket slöseri med pengar och onödig byråkrati⁷⁵ och att partierna därför lyfter fram frågor om öppenhet, insyn samt fusk och fiffel. Svenskarna förknippar också EU med ökad kriminalitet⁷⁶ och det skulle kunna förklara att tre av de undersökta partierna lägger stor vikt på bekämpning av internationell eller organiserad brottslighet i valkampanjerna. Att dessa frågor sedan behandlas i betydligt mindre utsträckning i Europaparlamentet skulle kunna vara en indikator på att partierna medvetet lyfter fram vissa frågor i syfte att vinna röster, men att dessa frågor egentligen inte är partiernas prioriterade frågor. Att en stor del av åtminstone tre av partiernas frågor som behandlats i Europaparlamentet inte hade behandlats i valkampanjerna skulle också kunna sägas ligga i linje med detta antagande.

En tredje möjlig förklaring hämtar jag från undersökningen av Hix, Noury och Roland⁷⁷ som nämndes ovan (se avsnitt 2.9.). Det som studeras i deras undersökning och är av relevans för min undersökning är partigruppsdisciplin i Europaparlamentets partigrupper och ett antal faktorer som påverkar röstningsbeteendet bland europaparlamentarikerna. Min tanke är att de diskrepanser mellan kampanjretorik och faktiskt agerande som förekommer, bör kunna förklaras till viss del med samma faktorer som förklarar röstningsbeteende och

⁷³ European Opinion Research Group EEIG s.19-20.

⁷⁴ Aylott s. 442.

⁷⁵ European Opinion Research Group EEIG s. 23.

⁷⁶ Ibid s. 23.

⁷⁷ Hix, Noury & Roland.

partigruppsdisciplin i partigrupperna i Europaparlamentet. Med detta menar jag att om beteendet i en partigrupp är så att det tenderar att vara till fördel för partigruppen framför det nationella partiet bör detta kunna leda till diskrepanser mellan kampanjretorik och faktiskt agerande. Alltså, ju större partigruppsdisciplin i partigruppen, desto större sannolikhet för diskrepanser mellan kampanjretorik och faktiskt agerande. En av de intressanta förklaringarna som presenteras i deras undersökning är att ju större partigruppen är, desto större är partigruppsdisciplinen. Tanken är att i stora partigrupper och i partigrupper som ökar i storlek, upplevs möjligheterna att få igenom partigruppens politik större och det skulle då fungera som ett incitament att agera i linje med partigruppen.⁷⁸ Om då partigruppen fokuserar på andra frågor än vad det nationella partiet gjort i valkampanjerna så kan diskrepanser eventuellt uppstå.

Kopplat till resultaten från undersökningen i den här uppsatsen så skulle storlek på partigruppen i så fall kunna förklara varför socialdemokraternas, moderaternas och folkpartiets viktigaste frågor i valkampanjerna tenderar att behandlas i mindre utsträckning i Europaparlamentet, eftersom dessa tre partierna tillhör de tre största partigrupperna i Europaparlamentet.⁷⁹ Det som eventuellt talar emot detta antagande är att även vänsterpartiets viktigaste fråga i valkampanjen behandlas i mindre utsträckning i Europaparlamentet, trots att de tillhör en av de mindre partigrupperna.

En fjärde faktor som möjligtvis kan förklara diskrepanserna handlar om vilka individer som representerar partierna i Europaparlamentet. Partiernas olika kandidater till Europaparlamentet har olika hjärtefrågor och dessa frågor är inte alltid samma som de frågor som partiet i övrigt anser vara viktigast. Det förefaller sannolikt att de kandidater som väljs in i Europaparlamentet lägger vikt vid sina hjärtefrågor och därmed kan skillnader uppstå mellan vilka frågor som partiet driver hårdast i valkampanjen respektive i Europaparlamentet. Ett tydligt exempel på en europaparlamentariker som har andra hjärtefrågor än partiets fokusfrågor är socialdemokraternas Anna Hedh. Hedh är betydligt mer EU-kritisk än partiet i stort och var placerad som nummer 31 bland socialdemokraternas kandidater i valet 2004, men röstades ändå in i Europaparlamentet.⁸⁰ Detta kan eventuellt också vara en del av förklaringen till varför en dryg tredjedel av de frågor som socialdemokraterna behandlade i

⁷⁸ Ibid s. 226.

⁷⁹ Tallberg s. 108.

⁸⁰ Oscarsson & Holmberg s. 60, 67.

Europaparlamentet inte hade behandlats i valkampanjen, då Hedh inte gavs något utrymme i det undersökta kampanjmaterialet.

6. Slutsatser

I undersökningen som genomförts i denna uppsats har det framkommit att det förekommer vissa diskrepanser mellan socialdemokraternas, folkpartiets, vänsterpartiets och moderaternas valkampanjer inför europaparlamentsvalet 2004 och respektive partis representanters agerande under den efterföljande mandatperioden. De diskrepanser som tydliggjorts handlar inte om att ställningstaganden i Europaparlamentet avviker från ställningstaganden som lyfts fram i valkampanjerna, utan det är gällande vilka frågor som drivs och i vilken utsträckning olika frågor drivs som vissa diskrepanser kan skönjas. Detta resultat överensstämmer med det tredje tänkbara scenariot i uppsatsens analysmodell och utgör därför ett stöd för hypotesen, om än inte ett lika starkt stöd som förutspåddes. Diskrepanser förekommer hos samtliga undersökta partier och det är därför rimligt att anta att detta gäller även för övriga svenska partier.

Ett antal resultat från undersökningen var särskilt intressanta för att utveckla tänkbara förklaringar till varför diskrepanserna förekommer. Den fråga som respektive parti ansåg vara viktigast i valkampanjerna drevs i samtliga fall i betydligt mindre utsträckning i Europaparlamentet. Även frågor om internationell/organiserad brottslighet drevs i betydligt mindre utsträckning i Europaparlamentet än i valkampanjerna. Samma sak gällde för frågor som handlade om att minska byråkratin och öka insynen i EU:s institutioner. I miljöfrågan kunde det skönjas en skillnad mellan partier till höger och vänster såtillvida att partierna till vänster behandlar miljöfrågan i större utsträckning i Europaparlamentet medan partierna till höger behandlar den i mindre utsträckning i Europaparlamentet.

Med hjälp av de teorier och den tidigare forskning som presenterades i uppsatsen andra kapitel utvecklades ett antal tänkbara förklaringar till de diskrepanser som tydliggjordes i undersökningen. De teorier som fick ett visst stöd i undersökningen och således kan vara tänkbara förklaringar till diskrepanserna var Mairs teori om att politiska eliter driver frågor om europeisering i valkampanjerna till europaparlamentsvalen, Aylotts teori om att partiledningarna driver vissa frågor enbart i syfte att vinna röster samt Hix, Noury och Rolands resonemang om att partigruppsdisciplinen är högre i stora partigrupper än i små. En fjärde tänkbar förklaring handlade om vilka individer som representerar partierna i Europaparlamentet och huruvida dessa representanters åsikter ligger i linje med övriga partiet.

Det ska dock understrykas att dessa tänkbara förklaringar är just *tänkbara* och att de måste utsättas för empirisk prövning innan de kan accepteras.

Vad som kan sägas redan nu är dock att om någon förklaring kan bevisas så får det olika konsekvenser för hur EU:s demokratiska underskott påverkas av en utökning av Europaparlamentets beslutsmyndighet, beroende på vilken/vilka som bevisas. Både Mairs och Aylotts resonemang antyder att partiledningarna medvetet driver frågor i valkampanjerna som sedan inte drivs i Europaparlamentet. En utökning av Europaparlamentets beslutsbefogenheter skulle i detta fall inte generera ett ökat reellt inflytande för medborgarna eftersom partiernas agerande i Europaparlamentet skiljer sig från kampanjretoriken. Om det är så att förklaringen istället ligger på individnivå så kan det mycket väl vara så att en ökning av Europaparlamentets beslutsbefogenheter också leder till ett ökat reellt medborgarinflytande. De diskrepanser som existerar kan i så fall bero på att en kandidat som har andra åsikter än partiet i övrigt inte ges plats i partiets valkampanj, men att kandidaten ändå har ett stort stöd bland väljarna och senare driver de frågor hon utlovat, även i Europaparlamentet.

Slutligen kan det konstateras att vidare forskning på ämnet är nödvändigt. De tänkbara förklaringar som tagits fram i denna uppsats är sannolikt inte heltäckande, men utgör en grund för ytterligare forskning om de diskrepanser som påvisats. Vidare skulle även forskning från både fler valkampanjer och mandatperioder samt från fler länder ge en bättre helhetsbild av ämnet. Även studier av röstningsbeteende i Europaparlamentet skulle vara ett bra komplement.

Referenser

Aylott, Nicholas (2002) "Let's Discuss This Later – Party Responses to Euro-Division in Scandinavia". *Party Politics*, Vol. 8, nr 4.

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2005) *Textens mening och makt*. Lund: Studentlitteratur.

Davidsson, Maria (2008) "Fp satsar på euro i EU-valet". *Svenska Dagbladet* 2008-04-24.
Hämtat på: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_1175585.svd 2008-11-03.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wägnerud, Lena (2007) *Metodpraktikan*. Stockholm: Norstedts Juridik.

Europaparlamentet (2008) *Dina ledamöter: Ledamotsförteckning*. Hämtat på:
<http://www.europarl.europa.eu/members/public/geoSearch/search.do;jsessionid=DDA200F11C543790E4C84DCC493971F5.node1?country=SE&language=SV> 2008-12-13.

European Opinion Research Group EEIG (2004) *Standard Eurobarometer 61 / Våren 2004*.
Hämtat på: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb61/nat_sweden.pdf 2008-12-22.

George, Alexander L & Bennett, Andrew (2005) *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*. Cambridge: MIT Press.

Hix, Simon (2008) *What's Wrong with the European Union and How to Fix It*. Cambridge: Polity Press.

Hix, Simon, Noury, Abdul och Roland, Gérard (2005) "Power to the Parties: Cohesion and Competition in the European Parliament, 1979-2001". *British journal of political science*, Vol. 35, nr 2.

Kungliga biblioteket (2004) *Val 2004 till Europaparlamentet*. [Samling]

Ladrech, Robert (2007) "National Political Parties and European Governance: The Consequences of 'Missing in Action'". *West European Politics*, Vol. 30, nr 5.

Lindberg, Björn (2008) *Fit for European Democracy? – Party Discipline in the European Parliament*. Uppsala: Uppsala universitet.

Mair, Peter (2005) "Popular Democracy and the European Union Polity". *European Governance Papers*, Vol. 2005, nr 3. Hämtat på: <http://www.connex-network.org/eurogov/pdf/egp-connex-C-05-03.pdf> 2008-10-22.

Mair, Peter (2006) "Political Parties and Party Systems". I Graziano, Paolo and Vink, Maarten (red.). *Europeanization: New Research Agendas*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Mair, Peter (2007) "Political Opposition and the European Union". *Government and Opposition*, Vol. 42, nr 1.

Oscarsson, Henrik och Holmberg, Sören (2006) *Europaval*. Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet.

Regeringskansliet (2007) *Sveriges ledamöter i Europaparlamentet*. Hämtat på: <http://www.sweden.gov.se/sb/d/3999> 2008-12-28.

Scully, Roger (2005) *Becoming Europeans?*. Oxford: Oxford University Press.

Shapiro, Ian (2002) "Problems, Methods, and Theories in the Study of Politics, or What's Wrong with Political Science and What to do about It". *Political Theory*, Vol. 30, nr 4.

Tallberg, Jonas (2007) *EU:s politiska system*. Lund: Studentlitteratur.

Vänsterpartiet (2004) "Vänsterpartiets EU-valplattform". I Kungliga biblioteket (2004) *Val 2004 till Europaparlamentet*. [Samling].